

ZADRUGAR

Glasilo „Nabavljalne zadruga uslužbencev drž. železnic v Sloveniji“ v Ljubljani VI

Izhaja vsakega prvega v mesecu. = Naročnina letno za nečlane Din 18.—. = Posamezna številka stane Din 150. = Dopisi in reklamacije naj se pošiljajo na upravni odbor N. Z. U. D. Ž. Ljubljana VI

K našemu občnemu zboru

Zakon, volja članstva in dejanska potreba predpisujejo dolžnost slehernemu društvenemu vodstvu, da enkrat letno stopi pred svoje članstvo in poroča o uspehih in neuspehih poslovanja v pretekli poslovni dobi.

Tembolj pa ti činitelji rigorozneje zahtevajo obračun od vodstva pridobitnih gospodarskih podjetij, posebno še, ako so taka podjetja osnovana na združni podlagi.

Vodstvo našega železničarskogospodarskega združnega podjetja kliče zakon in volja združnikov, da stopi pred združnike in poroča o svojem poslovanju.

Marsikje v naši državi se dogaja, da vodstva mnogih zadrug s strahom pričakujejo dneva obračuna pred članstvom, zavedajoč se svojih nesposobnosti in neuspehov, ki jih bo treba opravičiti in zagovarjati.

Kako težki so trenutki takih funkcionarjev pred obračunom in še težji po obračunu.

Taki vzgledi so bili marsikomu v vzpodbudo, da se je kot naslednik obsojenih. strogo ogibal vseh nepravilnosti, ki bi mu mogle pri prihodnjem obračunu pred članstvom istotako škodovati, posebno še, ako se vzame v obzir, da je obsodba zdrujarjev stroga in neizprosna.

Zakaj rekreminiramo take dogodke?

Da pokažemo, kako nehvaležen posel vrše oni, ki jim je nekaj poverjenega in zaupanega, ker imajo pričakovati za svoje delo, stroge in včasih tudi neobjektivne kritike, napade in izpade, medtem ko je pohvala v resnici redko posejana.

Tudi naš upravni odbor bo stopil na letošnjem občnem zboru pred zdrujarje-člane, da poda točen obračun sedmič po vrstnem redu, o uspehu in neuspehu pretekle poslovne dobe.

Mar naš upravni odbor tudi s strahom pričakuje dne, ko bo moral storiti svojo zakonito in moralno dolžnost in položiti obračun? Ravno nasprotno!

S ponosom pričakuje dneva obračuna, svest si, da bo v stanu poročati samo o uspehih in napredku.

Sedmo leto obstoja naše zadruga je obrodilo tak uspeh, da ga nihče, še tako zloben človek ovreči in zatemniti ne bo mogel.

Ni to samo uspeh upravnega odbora, marveč je to vzajemen uspeh vseh, kakor so vsi uspehi v zadrugi odvisni od vzajemne uvidevnosti in združne zavesti vseh članov.

Uspehi, gospodarski, organizatorni, kulturni in socijalni so tu in samo zavidati se more onega, ki o takih uspehih poroča.

Pred nami na drugem mestu leži bilanca, ki izraža v številkah točne gospodarske uspehe, na katere smo lahko ponosni.

Ta ponos bi bil gotovo manjši, ako bi upravni odbor poslušal glasove, ki so klicali in zahtevali, da se mora v naši zadrugi prodajati brez dobička.

Držeč se starega trgovskega principa, je upravni odbor preslišal te glasove, ker se je zavedal velikanske gospodarske škode, ako bi ob navalu pristopajočih članov krenil kako drugo pot.

S strahom bi vsled tega pričakoval dneva obračuna. Ta strah pa mu je prihranjen le vsled tega, ker mu je bil združni gospodarski princip edina zvezda-vodnica, po vseh težkih potih trgovskih in kreditnih kalkulacij.

In ne samo v bilanci je izražen gospodarski uspeh, tudi na zunaj kažejo tri aktivne in mogočne prodajalne: dve v Ljubljani in ena v Mariboru, uspehe železničarske združne vzajemnosti.

Težka in zamotana so bila pota, a premagala jih je neomajana združna zavest, ki se ne diči z uspehi vsako desetletje.

Ni to samohvala, marveč realno dejstvo, ki ga še tako velik sovražnik združništva ne more zanikati.

V organizatoričnem pogledu pa moramo zopet govoriti le o uspehu.

V sedmih letih zbrati iz nič skoro šest tisoč članov broječo armado združnikov pod en združni krov, pove več, kot vse knjige.

V kulturnem pogledu pa je naša zadruga vršila eminentno važnost in omembe vredno kulturno delo; na eni strani je s

svojim doslednim kulturnozdružnem glasilu »Zadrugar« vzgajala in vzpodbujala združnike k združni zavesti in vzajemnosti in učila spoznavati neusahljivo in nepremagljivo združno misel; na drugi strani je pa pomagala v blagu in denarju raznim železničarskim institucijam, ki imajo v svojem programu bistriti obzorje železničarjev in širiti izobrazbo in zanimanje za znanost in umetnost.

Tudi na ta del svojega delovanja moramo biti ponosni, ter bi bilo preje pričakovati tozadevne kritike, da smo raje premalo kot preveč storili za izobrazbo, danes zaničevanega in zapostavljenega železničarja.

V socijalnem oziru smo pa vzpričo razpoložljivih kreditov storili zelo, zelo mnogo.

Marsikatero solzo smo posušili skrbeči vdovi, ali v bedo pahnjnemu železničarju na različne načine, kar vedo najbolje oni, ki so iskali v naši zadrugi socijalne pomoči. Kdor bede in pomanjkanja nikdar ni okusil, ta ne more pojmovati karitativnega dela, ki smo ga v smislu združnega programa obvezani vršiti.

Neobhodno potrebno je, da kličemo pred občnim zborom vsa ta dejstva v spomin, kjer nam dajejo spričevalo, da smo bili na pravi združni poti in nam potrjujejo, da leži spas jugoslovanskega železničarja v samopomoči in v gosp. neodvisnosti.

Ta činjenica je tako silna in mogočna, da more kljubovati vsakomur, ki bi skušal rušiti ustaljeno samozavest in vzajemnost.

S ponosom gledamo lahko v preteklost, zato gremo pa tudi s korajžo in z istim ponosom v bodočnost.

Letošnji naš občni zbor mora manifestirati za to veliko in nepremagljivo združno misel v znamenju združnega idealizma, ker mora in more koristiti.

Vsled tega bo smelo stopiti upravni odbor pred združnike, ker mu bo dana prijetna priložnost, govoriti in poročati o uspehih.

Vsi malenkostni nedostatk, ki so v življenju človeštva neizogibni, ne morejo niti najmanje skvariti prijetnega razpoloženja združnikov, ko bo v mislih zrlo na

kruto preteklost in mogočno železničarsko združno sedanost.

Ako se bo oglasila kritika, se bo mogla gibati morda le v organizatorični smeri, ne bo pa mogla kritika zasenčiti gospodarskega uspeha naše zadruga ali obrniti do sedanjo smer našega združnega pokreta.

Na drugi strani pa smo lahko ponosni, da ravno mi Slovenci in slovenski železničarji, dajemo inicijativo ostalim železničarjem preko Sotle in tja v južno Srbijo, kako naj grade pota, da stopijo z nami vred, v enoten železničarski združni pokret.

Raz tega vidika smo na svoj letošnji uspeh lahko ponosni.

Ako bodo delegati na občnem zboru imeli pred očmi združni princip in zgoraj označena dejstva, potem smo uverjeni, da bo razprava občnega zbora dala nove smerice in nova navodila, ki nas bodo v bodočem letu povedla še korak naprej, k še večjim uspehom.

Pred občnim zborom imamo končno samo eno željo, da bi delegati stvarno in objektivno presojali dejanski stan, imajoč pred očmi koristi splošnosti in združno korist, potem smo prepričani, da bo s tako debato postavljen nov mejnik, k še boljšemu in uspešnejšemu železničarskemu razmahu, ne samo v Sloveniji, marveč v celi naši jugoslovanski domovini.

Delegati železničarji združniki! Bodite pozdravljeni v beli Ljubljani, v središču slovenskega združništva! Naj vaša pot ne bo brezuspešna, naj bo kronana z uspehom, da ste postavili s svojo združno samozavestjo trden temelj, na katerem bo izvojevana gospodarsko združna svoboda jugoslovanskega železničarja.

Čez pet tisoč slovenskih železniških združnikov bo zrlo na vas in vaše delo.

Od vas je odvisna hitrost časa, ki nas vse vodi k gospodarskemu osvobojenju.

Zato naj zmaga združna sila!

Naj zmaga združna zavest!

Dnevni red

za VII. redni letni občni zbor Nabavljalne zadruga uslužbencev državnih železnic v Sloveniji, r. z. z o. z.

ki se bo vršil v nedeljo, dne 21. aprila t. l. ob ½9. uri dopoldne v dvorani »Delavske zbornice« v Ljubljani, Miklošičeva cesta, na podlagi člena 38. združnih pravil po delegatih.

1. Poročilo upravnega odbora.

2. Poročilo nadzornega odbora in čitanje poročila saveznega revizorja.

3. Odobritev računskega zaključka za leto 1928.

4. Sklepanje o uporabi čistega dobička.

5. Dopolnilna volitev upravnega in nadzornega odbora.

6. Čitanje predlogov delegatskih zborovanj.

7. Sprememba pravil v smislu spremenjene Uredbe o nabavljajnih zadrugah.

8. Določitev zneska, do katerega se sme zadruga po čl. 47 združnih pravil zadolžiti.

9. Slučajnosti.

Poročilo upravnega odbora

Preteklo leto pomeni za našo zadrugo in za železničarje v Sloveniji odločen napredek. Ukinil se je odsek za prehrano pri direkciji državnih železnic v Ljubljani, dne 31. marca se je zatvorila prodajalna bivše Gospodarske poslovalnice, konzumenti so ostali brez organizirane prehrane, uprava in osebje tega podjetja ni vedelo izhoda, o premoženju pa so še ugibali in se zanj tožarili.

V onem času, dne 31. marca 1928., se je naša zadruga takoj izjavila pripravljeno, da sprejme konzumente bivše Gospodarske poslovalnice, da nadaljuje nemoteno s prehrano železničarjev, da odkupi preostalo zalogo, da prevzame v najem poslovne lokale, in da poskrbi za nameščeno osebje tega podjetja.

Naše ponudbe niso sprejeli ali smeli sprejeti, zaloga se je razprodajala na drobno, iskali so še načina, kako bi obdržali staro podjetje, pa ni bilo izhoda. Če bi bil kak praktičen in zakonit izhod mogoč, gotovo bi ga našli.

Ko so se vsi poizkusi z raznih strani ponesrečili, je prišel zadnji praktični izhod, to je bila naša zadruga. Opozarjali smo leta in leta na nejasnost one ustanove, svetovali smo raznim faktorjem, kaj bi bilo storiti, kako bi se dalo rešiti situacijo. Kot trgovci smo računali z eventualnim neugodnim izidom celega položaja, računali smo s posledicami neugodne rešitve tega vprašanja, in zato smo opozarjali, ter se sploh brigali za vprašanje.

Ker se je takrat pojavila v Mariboru struja, ki je hotela imeti lastno, samostojno zadrugo, smo čakali dogodkov, hoteli smo si prihraniti delo in kapital za Maribor. Druga struja je bila za ustanovitev naše podružnice v Mariboru, in tako se je zadruga odločila dne 21. aprila, da ustanovi podružnico v Mariboru.

Lokale pa smo dobili šele sredi junija, ter otvorili prodajalno 1. julija. V Ljubljani, glavni kolodvor, pa smo prevzeli poslovne lokale šele sredi septembra, ter se je otvorila prodajalna dne 25. septembra.

Naziva podružnice nam sodišče ni dovolilo, ker to ni predvideno v Uredbi o Nabavljajnih zadrugah. Za članstvo v splošnem je nazadnje vseeno, kako se imenuje in upravljajo te prodajalne, glavno je, da se dobro upravljajo.

Polagoma je zadruga prevzela skoro vse uslužbenice Gospodarske poslovalnice, v kolikor so sploh zaprosili za službo v zadrugi. Udeležili smo se licitacije, razprodaje preostale zaloge Gospodarske poslovalnice, in kot najvišji ponudniki (1.070.000 Din plus takse), prevzeli blago, ki je bilo cenjeno na Din 1.500.000.— Din, katero pa je bilo v resnici precej manj vredno.

Najemnine so nam določili: za Maribor 12.000.— Din letno; za Ljubljano pa, kjer še ni bilo formalno končno odločeno, ali je ona zgradba državna last, 72.000.— Din letno, k temu pridejo še mestne doklade. Za obrabo inventarja plačamo Din 12.000.— letno. Železniška uprava bi nam mogla dati one lokale v smislu člena 82. Uredbe o Nabavljajnih zadrugah na razpolago brezplačno. Ali razmere so bile take, da se ni moglo odlašati in pristali smo za dobo enega leta na ono najemnino. Prosili pa bomo pri obnovi pogodbe, da se uporabi določila omenjene Uredbe.

Organizacija poslovanja.

Kakor hitro je bilo v principu rešeno in urejeno to vprašanje, je zadruga začela sistematično in skrbno urejevati poslovanje povečanega podjetja. Že marca meseca leta 1928., ko je bilo v Šiški vse natrpano in so odlašali z oddajo lokalov Gospodarske poslovalnice mesece in mesece, je zadruga skušala s tehničnimi pripomočki izboljšati poslovanje ter obvladati ogromni naval v mali trgovini v Šiški. Montiral se je lijak, in moka se siplje skozi lijak iz prvega nadstropja v pritličje. Igraje se razdeli sedaj 2 vagona, ali še več mlevskih izdelkov na 1 dan, kjer je bila preje gneča pri izdaji pol vagona. Nasprotno, se ne vali več sodov z oljem v trgovino, temveč se sesa direktno iz kleti v bazene trgovine.

Nabavil se je tovorni avto za razvoz živila na dom in za promet med Šiško in glavnim kolodvorom. Sedaj smo dali napraviti železne sode za mast in si s tem prihranimo lepe svote letno.

Organizirali smo prost razvoz živila na progo potom propratnic, kar pomeni za zadrugo prihranek vsaj Din 12.000.— mesečno. Priporočali smo članom, da bi naročevali tudi premog podobno potom uputnic, a je malo odziva. Tu zavržejo člani po nepotrebnem precej denarja.

Dalje je upravni odbor dosegel, da se vbira zneske za kreditirana živila v smislu

člena 104., zakona o drž. Saobr. osobju, na bolj praktični način, kakor preje. Pri dotoku toliko novega članstva, se ne bi obnesel naš prejšnji način prostovoljnega vplačevanja potom čekovnih položnic, odtegotvanje potom spiska obustave pa bi zahtevalo, da imamo vsaj 2 milijona dinarjev več obratnega kapitala.

Novotarije ni hotela zadruga nikakor vpeljati v Mariboru, obdržali smo stari sistem nakupnih knjižic in embalaže. Osobje v Mariboru pa je samo svetovalo, da se vpelje naš stari sistem prodajnih blokov in tako smo unificirali vse knjigovodstveno poslovanje po našem sistemu. Razlika je samo še v tem, da nimajo konzumenti bivše Gospodarske poslovalnice lastne embalaže.

Prodaja življenjskih potrebščin.

Ob enem je gledala zadruga na to, da spopolni zalogo, da nabavlja enotne tipe blaga, in predvsem, da kupuje prvovrstno robo brez posredovalcev od producenta, oziroma direktno iz Trsta. To nam je pri sedanjem prometu, ki je trikrat večji kot lani, lažje izvedljivo.

Tu moramo omeniti, da ne kupuje zadruga več pšenice kakor pred leti, temveč se naroča moka direktno iz mlina v Banatu. V malem je šlo, da smo mleli doma, pri sedanjem prometu pa ne zmore vsega dela en mlinar, razni mlini dobavljajo različno blago, in bilo je precej pritožb in nerednosti. Vzrok pritožbam pa ni bila slaba moka, temveč samo dejstvo, da niso bile gospodinje vajene na obdelavo posebne tipe, moka je bila včasih tudi presveža. Na srečo, ako bi ostali pri starem načinu nakupovanja pšenice, bi imeli letos v mlinih polno pšenice, pa nobene moke, ker je voda povsodi zamrznila.

Stane pa moka sedaj vsaj 10 para več pri kilogramu in znaša ta razlika pri sedanjem prometu vsaj 200.000.— Din letno. Za upravni odbor je komodnejše, da kupuje moko, ako so člani s tem tudi zadovoljni, je dobro za vse.

Poslovanje v prodajalni Šiška je bilo v dnevnih navala, to je april do septembra, zelo otežkočeno. Naši ljudje so delali po 12 in več ur dnevno, novih moči se pa ni moglo sprejeti radi pomanjkanja prostora. Člani so v tem navalu sami sprevideli, da mora vladati nekak red, da ne morejo priti vsi na en dan na vrsto, in večina njih se je razdelila gospodinjstvo tako, da redno in stalno naročajo gotove dni v mesecu. V interesu vseh članov je, da se v bodoče čimbolj držijo določenega vrstnega reda, ker se na ta način pocenijo upravni stroški do 1/2% in več.

Razvoz na dom se je v Ljubljani zelo povečal. V zimskih mesecih smo dostavili na dom do 800 pošilk mesečno. Praktično bi bilo za člane, kakor v Novem mestu, da si tudi oni organizirajo razvoz po železnici došlega blaga, na podoben način.

Razvoz pošilk na progo se je zelo poenostavil s premnicami. Skladiščno osobje, ali kdor je prevzel to nalogo, je skrbelo za nemoteno in redno dostavo živil članom in za vrnitev embalaže, ter se jim zahvalimo za njihov trud, skrb in delo.

Stanje in kretanje članstva.

V letu 1928. je naraslo članstvo za 165% in je bilo koncem leta 4780 članov, ali 44·8% vseh železničarjev v področju Ljubljanske železničarske direkcije. S svojci vred je zadruga preskrbovala živila za 20.662 oseb. Gornje število članstva se deli na sledeče kategorije:

19	železniških zdravnikov	t. j.	0·4%
74	činovnikov I. kat.	»	1·5%
280	činovnikov II. kat.	»	5·8%
710	činovnikov III. kat.	»	14·9%
1504	zvaničnikov I. in II. kat.	»	31·5%
42	služiteljev	»	0·9%
28	dnevničarjev	»	0·6%
370	rokodelcev	»	7·7%
977	delavcev	»	20·9%
530	vpokojencev	»	11·0%
250	vdov	»	5·2%

V letu 1928. so pristopali člani sledeče:

mesec	Ljubljana	Maribor
januar	47	
februar	56	
marec	86	
april	410	
maj	321	
junij	214	55
julij	106	295
avgust	83	155
september	119	218
oktober	195	153
november	141	162
december	81	111

V Maribor smo odstopili ob otvoritvi 235 članov. Skupno število koncem leta v Ljubljani 3410, v Mariboru 1370 članov. Odpovedalo je svoj delež 40 članov, umrlo jih je 25. Svojcem pokojnih naše ponovno in iskreno sožalje!

S porastom članstva je naraščal tudi promet in število uslužbencev. Od 27 koncem leta 1927., na 77 kocem leta 1928.

Denarni uspeh.

Dobiček v letu 1928 je razmeroma nekoliko večji kakor prejšnja leta, ter znaša skoro 9·5 od blagovnega prometa.

Pozna se tu, da je zadruga nekoliko zaslužila pri prevzemu blaga bivše Gospodarske poslovalnice, ki ga je po nesrečni igri usode dobila nazadnje nekoliko cenejše. Razmeroma je narasla nekoliko tudi postavka upravnih stroškov. Ti znašajo 7·15% od prometa napram 6·87% lanskega leta, in so narasli radi tega, ker imamo letos nove oz. večje izdatke za najemnino, 9 mesecev razvoza živil na progo in pa precei večje obresti za posojilo pri Savezu Nabavljajalnih zadrug. Režijski stroški za samo osobje so v resnici manjši kot lani in znašajo 4·1 napram 4·2 leta 1927. Ako se računa, da je osobje porazdeljeno na štiri trgovine, in se zato rabi več osobja, dalje, da je bilo leto 1928 prehodna doba iz zadruga z 2000 na 6000 članov, in da je mnogo posla s prejemanjem članov, odtegotvanjem in knjiženjem deležev v 10 obrokih, dalje, da je bilo osobje v letu 1928 boljše plačano kakor prejšnja leta, je razvidno, da je bilo osobje v preteklem letu bolj ekonomično izrabljeno kakor preje. Otvorili smo prodajalno v Mariboru in je bil promet prvi mesec malenkosten, stroški za osobje 9% od prometa, v Ljubljani ob otvoritvi malo boljše.

Danes znaša osobna režija v Mariboru 3·34%, v Ljubljani glavni kolodvor 3·6%, v Šiški 3·11% od prometa. Centrala sama, to je ves administrativni aparat, knjigovodstvo, upravni in nadzorni odbor, seje in revizije, pa ne stane niti 0·6% od mesečnega prometa. Upamo, da bomo do konca leta obdržali to postavko.

Obratni kapital.

Naravno, da je igralo vprašanje denarja v preteklem letu za nas zelo odločilno vlogo. V začetku leta smo imeli obratnega kapitala na člana 1840.— Din, februarja pa samo 1450.— Din na člana. In zahteve po kreditiranju so medtem še narasle. Pri tem prehodu nam je zelo pomagal Savez Nabavljajalnih zadrug v Beogradu, ki nam je nudil že decembra 1927 pomoč in garancijo, da odkupi, oziroma obračuna za vse imetje Gospodarske poslovalnice; podobno je bilo januarja 1928, ter nam je konečno, ko se je vse polomilo, votiral kredit 6,000.000.— Din, da zamožemo pomagati konzumentom bivše Gospodarske poslovalnice.

Ker so pa člani le polagoma pristopali, je Savez dajal tudi samo primerno denarja, ter imamo danes od Saveza nabavljajalnih zadrug skupno posojila po 4% Din 4,800.000.—, to je 830.— Din na člana.

Prejeli smo predlog, da se ne sme zadruga nič več zadolžiti, da naj se

ukine pooblastilo o zadolžitvi iz leta 1923. Že po lastnem preudarku bi morali delati nekaj let z večjim čistim dobičkom, da pridemo poleg Savezovega posojila do onega obratnega kapitala, ki ga neobhodno potrebujemo za uspešni razvoj zadruga in sprejemanje članstva, katerega pričakujemo v teku treh let vsaj še 2000.

Ako pa obvelja zahteva teh ljudi, tedaj moramo delati s še večjim dobičkom, da pridemo do potrebnega denarja. Dotične interpelante (Lesce-Bled, Trzin, Rogatec) prosimo, da natančno utemeljijo svoj predlog na občnem zboru in to posebno v zvezi s točko 3 interpelacije (Lesce, Rogatec).

Pričakujemo, da si bodo letos nabavili člani poleti potom zadruga precej kuriva, za to je treba denarja in zopet denarja.

Cenejši prevoz po železnici igra za našo zadrugo precejšnjo vlogo pri moki, sladkorju, in deloma pri masti. Pri ostalih predmetih pa pomeni takojšnje plačilo več kakor vse prevozne ugodnosti. Eden, dva pa tudi več po sto se kupi cenejše, ako se plača takoj. To pomeni 12 do 30% obrestovanje manjkajočega kapitala.

Na razne kritike in predloge smo pozivali ustmeno ali pismeno, parkrat potom »Zadrugarja«, naj nam kdo svetuje boljši sistem poslovanja, naj nam kdo sestavi znanstveno utemeljen sistem, kako se cenejše prodaja, daje večje dividende, večje posmrtnine in vse to pri večnem godrnjanju, zakaj pa rabimo rezervni kapital.

Ako bi zadruga poslušala one ljudi, ki so podobno godrnjali, ne bi imeli danes toliko kapitala, da bi kupili vagon sladkorja. Na vse naše dopise in izzivanja nismo dobili nobenega odgovora, kaj šele računsko obrazložen predlog.

To svojo gospodarsko politiko in program mora sedanja uprava, ki je zadrugo tudi ustanovila in jo privedla do današnje višine, svojim članom tudi objasniti. Zavedamo se, da je marsikdo, ki zastopa zdravo računsko načelo obsovažen in da prija marsikom bolj glas demagoga, ki pravi: jaz bi znal vse drugače! Ali z drugimi besedami: mene izvolite. Danes je položaj že tak, da znamo tudi mi že drugače, bolje kakor pred sedmimi leti, ko smo ustvarili zadrugo iz nič, ali kakor pred enim letom, ko smo dobili na tisoče konzumentov brez denarja.

Še nekaj časa bo treba nabirati, in potem bo tudi naša zadruga dovršena kakor si jo želimo in bi znal stari upravni odbor, ki je prigrisnil to premoženje, in ustvaril to podjetje, pokazati več uspehov.

Revizija zadruga.

Poslovanje zadruga in bilanco je revidiral revizor Saveza nab. zadrug v času od 27. decembra 1928 do 28. marca 1929, tedaj polne tri mesece. Njegova sodba: Taka revizija je užitek. Nobene knjigovodstvene napake, vse praktično in pregledno urejeno, vse delo v knjigovodstvu skrbno pripravljeno in organizirano, osebje je izborno in do skrajnosti izrabljeno.

Izračunati v dobi od 1. januarja do 15. januarja za skoro 5000 članov, koliko so zakupili v letu 1928, določiti 5% povračilo, ter razdeliti: Temu se izplača, temu se odtegne za delež, temu se vračuna za živila, temu se pošlje itd. Poleg tega prenos salda na nove kartoteke, prenos vseh računov v nove knjige, inventura itd., priprave za volitve delegatov.

Naš aparat je funkcioniral izborno, neslišno, kakor dober stroj. Kdor je videl in poznal delo, se je čudil, da gre vse tako dobro, kdor ni imel niti pojma o celi stvari in še najmanj o knjigovodstvu, je šel na cesto in kritiziral. Tako je n. pr. nekdo interpeliral, zakaj se ni začelo izplačevati povračil že v januarju! Dva dni preje se je še s polno paro prodajalo za leto 1928 — in v enem dnevu na praznik dne 1. januarja naj bi se vse to ogromno delo izvedlo. Drugi je grajal, da se delajo nadure, češ, naj se najame za to delo nove moči. Za drva žagati se lahko najame na borzi dela zjutraj 3 ali 30 delavcev. Za specialno delo bilance se pa ne more podobno najeti potrebnih moči, da se izogne naduram.

Odnosaji naše zadruga do drugih ustanov.

V Savezu Nabavljajnih zadrug igra naša zadruga odlično vlogo. V mnogih vprašanjih praktičnega pomena se nas je vprašalo za svet. Uživali smo zaupanje Saveza, pa tudi drugih Nabavljajnih zadrug v državi. Na občnem zboru v Sarajevu je bila naša zadruga zastopana po dveh delegatih, in smo se tam seznanili s tovariši-zadrugarji iz Sarajeva.

Kakor vedno je bila tudi letos naša zadruga matica za železničarski hranilni zavod. Sprejeli smo pod svojo streho tudi stavbeno zadrugo »Bajtar«. Z njimi smo v ozkih stikih in najboljših odnosajih.

Pomagali smo s prispevki iz dobrotnega fonda raznim železničarskim ustanovam, kakor glasbenemu društvu »Sloga« in »Zarja«, darovali za humanitarne prireditve v prid železničarskim otrokom.

Nezadrugnik je grobokop lastne sreče!

Uprava.

Zadrugo je dejansko vodil upravni odbor. Vse važne zadeve, organizacija cellega poslovanja in vsa ureditev se je obravnavala in sklepala na sejah upravnega odbora, katerih je bilo 34. Skupnih sej z nadzorstvom je bilo 12.

V odločilnih dnevih preteklega leta je odbor vodil podjetje mirno in sigurno. Breme, ki je nenadoma padlo na našo zadrugo radi likvidacije Gospodarske poslovavnice, smo prenesli dobro, in lahko rečemo, da smo že skoro preboleli udarec, ki je zadel slovenske železničarje pred enim letom.

Upravni odbor se zaveda, da ni zadruga še dovršena, pozna potrebe zadruga in članstva, pozna tudi hibe in dela dosledno na tem, da bo naše podjetje čimprej dovršeno. Savez Nabavljajnih zadrug nas smatra kot eno najboljših zadrug, kar jih ima v članstvu, prvo med prvimi, in pričakujemo tudi od našega članstva, da bo odobril naše poslovanje in našo bilanco.

V Ljubljani, dne 11. IV. 1929.

Za upravni odbor:

Negro.

Čerček.

Predlogi članov

Predlogi o podpornem (dobrotvornem) fondu.

Ljubljana gor. kol.: Podpore iz dobrotnega fonda naj se podelijo članom zadruga, ki so zašli vsled obolenja ali drugih nezgod brez lastne krivde v stiske. Podpora nečlanom naj se po možnosti ukinejo.

Grosuplje: Podaritev podpor iz dobrotnega fonda naj se za železničarska društva v bodoče ukine.

Kočevje: Dobrodelni fond naj bi se razdelil sledeče: Obolelim članom delavcem naj se podeli podpora za nakup živil, ker ne dobijo za dnevne bolezni nobene plače pravočasno.

Novo mesto: 1% čistega dobička, ki je namenjen za dobrodelni fond, naj se po vsoti javi članom v »Zadrugarju«, da zamorejo interesenti in potrebni prositi za podpore. Podeli pa naj se v prvi vrsti železničarjem.

Celje: Dobrodelni fond se mora znižati za 30.000.— Din in isto vsoto dodeliti fondu nazaj.

Velenje: Zadruga naj se različnih dobrodelnih akcij ne udeležuje, ker izzivajo različne podpore društvom itd. utemeljeno kritiko združnega članstva.

Kamnik: Protesti proti podpiranju društev.

Posmrtnine:

Predlog Lb. gor. kol.: Dosedanja posmrtnina naj se spremeni tako, da plača vsak član zadruga po 1.— Din za vsak smrtni slučaj člana ali njegove žene. Rodbina umrlega naj dobi toliko denarne podpore, kolikor članov ima zadruga na dan smrti v evidenci. Prispevek po 1.— Din za vsak smrten slučaj, naj se odtegne vsakemu članu pri izplačilu dividend. Tozadevno evidenco vodi zadruga brezplačno, podpora velja samo za člana ali njegovo ženo.

Medvode: Zadruga naj gleda, da od podpornega sklada poviša posmrtnino članom, če mogoče vsaj do 2000.— Din.

Št. Vid-Vižmarje: Posmrtninski fond. Za člana zadruga in njegovo soprogo naj se izplača takoj ob smrti podpora za pedince po 2000.— Din; za te izdatke naj določi občni zbor primerno vsoto.

Kočevje: Posmrtnina naj se uredi tako, da bode vsak član, ki je voljan posmrtnino plačevati, plačal za umrlega člana po 1.— Din in to naj se mesečno obračunava pri nakupu živil.

Logatec: Za vsak smrten slučaj člana zadruge (ne druž. člana) naj se odtegne vsakemu članu zadruga po 1.— Din, ako je n. pr. 5000 članov, dobi vdova 5000.— Din kot podporo.

Nagrada poverjenikom:

Predlog Borovnica: Da se poverjenika primerno nagradi. Da se podeli čuvanjem na postajališčih primerna nagrada.

Predlogi za spremembo pravil:

Direkcija: V smislu čl. 9 združnih pravil naj ima volilno pravico samo ono članstvo, ki je do konca koledarskega leta pristopilo in vplačalo najmanj vpisnino in en obrok deleža. Naj se spremenijo pravila v skladu z novo Uredbo.

Boh. Bistrica: Po 31. decembru sprejeti član naj ne ima pravico voliti delegatov za prihodnje leto.

Zidani most: Naj se reducira jamstvo na sam delež Din 300.—. Naj se odpravi dobrotvorni fond. Naj se črta glede fondov: na te fonde (rezervni, pokojninski) nimajo člani nikakih pravic., čl. 6. Ur.

K volitvam:

Predlog Lesce-Bled: Na občnem zboru naj polože letos svoje mandate vsi člani upravnega in nadzornega odbora. ter naj se v celoti izvoli nov upravni in nadzorni odbor. Ta predlog je utemeljen z dejstvom, da se je tekom leta 1928 število članstva pomnožilo za 100%, ter je za procvit zadruga edino pravilno, da se izvoli nova uprava ob sodelovanju vsega dosedanega članstva.

Rogatec: Isto.

Vuhred-Marenberg: Isto.

Celje: En odbornik nadzorstvenega odbora mora biti iz Celja, kakor je bilo to določeno na ustanovnem občnem zboru.

Vuhred-Marenberg: K osamosvojitvi Maribora: Naj se izvoli za mariborsko podružnico poseben upravni in nadzorni sosvet, ki naj ga volijo delegati iz njegovega območja. Sklepe tega sosveta mora ljubljanski upravni odbor, v kolikor ne bi bili direktno v škodo zadrugi, v cellem upoštevati.

Rogatec: Isto.

Uprava, poslovanje, kritika in predlogi:**Poslovanje:**

Predlog Kočevje: obroki, ako se dovolijo, naj se upoštevajo, da ne pridejo člani radi neupoštevanja v težkoče.

Novo mesto: Upokojenci prosijo, naj se jim za zimo dovoli v zadrugi nabavo premoga na kredit, ker ne morejo vse neankrat plačati in nimajo vozne ugodnosti. Zadruga tako ni v nevarnosti, da upokojenec ne bi premoga plačal, ker ako ne plačuje redno obrokov, ne dobi živil in se mu dolg za premog lahko odtegne tudi od procentov, event. v slučajih izstopitve od deleža. Manufaktura za odjemalce v Šiški naj se prenese zopet nazaj v Šiško.

Trebnje: Isto.

Borovnica: Da se živila pošiljajo na postajališča, kjer imajo vlaki samo 1 minuto postanka dvakrat ali trikrat in ne vse naenkrat kakor dosedaj, po 500 do 700 kg, ker se to ne da razložiti kar tako hitro. Da se članom, kateri jemljejo robo proti takojšnjemu plačilu tudi takoj pošlje. Da se vpelje v prodajalni Lb. gl. kol. tak oddajni sistem za blago kakor v Šiški, to je kdor prej pride, prej dobi, po vrstnem redu.

Zidani most: Glede pritožbe pripominjamo: Člani, ki pridejo s proge v določenem terminu, in če kupujejo proti gotovini ali na kredit, naj se jih postreže takoj, ko pridejo, in ne da imajo domači, ki so v Ljubljani, prednost. Termini naj se ne spreminjajo vsakomesečno, ker to dela članom težkoče. Ako se pa termin že spremeni, naj se pa za tisti mesec člana postreže tudi izven termina.

Celje: Moko maksimirati na člana. Manufakturno trgovino ukiniti.

Ljutomer: Na predlog člana g. Bedenikovič Mihael je bilo soglasno sklenjeno, da se apelira na upravni odbor, da se v podružnici Maribor ukine zaračunavanje 1% za pakovanje, ter da se dividenda v območju mariborske podružnice raz-

deljuje na isti bazi kakor v Ljubljani-Šiška.

Slovenjgradec: Embalaža, zapakovanje, naj se računa na ta način, da plača član gotov % od vrednosti košare ali zaboja. V slučaju pa, da dobi več članov eno košaro ali zaboj, se ta znesek razdeli na posamezne po teži. Da se računa 1% od nakupne vsote je nepravilno.

Dividende:

Predlog Lb. gor. kol.: Dividende odnosno povračila naj se izplačujejo na kraju rednega nakupovanja.

Št. Vid-Vižmarje: Isto.

Novo mesto: Isto.

Splošna uprava:

Predlog Boh. Bistrica: Ustanovitev podružnice na Jesenicah.

Bled-Jezero: Proti.

Jesenice: Za.

Lesce-Bled: Proti.

Celje: Ustanovitev podružnice v Celju.

Rogatec: Samostojnost Maribora, lastni upravni in nadzorni sosvet.

Vuhred-Marenberg: Isto.

Kakovost živil:

Predlog Bled-Jezero: Želi, da bi se mlele le tri vrste moke, kakor je to bilo že preje.

Razno:**Čakalnica:**

Predlog Medvode: Čakalnica na gor. kol. naj se izprazni za članstvo.

Vižmarje: Isto.

Novo mesto: Člani hočejo imeti natančno navedeno v »Zadrugarju« o raznih podporah in nagradah, osobito osobju.

Zadolžitvev:

Lesce-Bled: Na drugem občnem zboru dne 25. II. 1923 je bil sprejet predlog, da se sme zadruga zadolžiti na vsakega člana po Din 1400.— poleg v združnih pravilih predvidenega deleža po Din 300.— in še dvakratnega jamstva. Z ozirom na dosedanje bilance predlagamo, da občni zbor skleni, da se gornje pooblastilo ukine ter ne zadolžuje več zadruga, ampak naj se v bodoče gospodari z lastnim premoženjem, novih dolgov pa naj se ne dela.

Trzin: Na II. rednem občnem zboru »Nabavljalne zadruga« dne 25. II. 1923 v dvorani »Pri Levu« v Ljubljani je bil sprejet med drugimi tudi sledeči predlog: Zadruga se sme zadolžiti, ako ji kdo posodi in sicer na vsakega člana po Din 1400.— poleg že v združnih pravilih predvidenih Din 300.— deleža in še dvakratnega jamstva à Din 300.—,

torej skupno Din 2300.— na člana z druge. Ta sklep je do danes še vedno v veljavi. Zato predlagamo sledeče: Današnji občni zbor (skupščina) skleni, da se zgoraj omenjeni predlog (sklep) od dne 25. februarja 1923 razveljavi z današnjim dnem.

Prodajne cene, cenejša živila:

Predlog Bled-jezero: Članstvo želi, da se oddajajo splošno potrebna živila ceneje, ne pa s 30 do 40% dobičkom.

Lesce-Bled: Nabavljalna zadruga izkaže vsako leto velikanske vsote dobička, članom pa prodaja živila večinoma po ravno istih cenah, kot so v privatni trgovini, dasi ima Nab. zadruga velike vozne olajšave. Smatramo kot eno prvih dolžnosti naše zadruge, da vpliva na tržne cene in jih skuša znižati, nepravilno pa je, da Nab. zadruga dela še z dosti večjim dobičkom kot privatni trgovec, pri tem pa solidarno s privatnimi kapitalisti drži tržne cene za življenjske potrebščine, zlasti za manufakturo, na izredni višini. Občni zbor skleni naložiti novi upravi kot prvo nalogo, da pri kalkulaciji cen upošteva le najnižje dobičke, ter prodaja dobro blago po nizkih cenah in tako vpliva na splošno znižanje cen življenjskih potrebščin.

Lb. gor. kol.: Občni zbor, ki je poklican v smislu člena 47 pravil N. Z., da sklepa o porazdelitvi čistega dobička, naj, sklene, da upravni odbor ne išče pri prodaji blaga prekomernega dobička in da se točno ravna po čl. 64 združnih pravil, po katerem se ostanek čistega prebitka porazdeli, kot povračilo zadrujarjem. Cene živil naj se znižajo, v nobenem slučaju ne smejo doseči tržnih cen.

Medvode: V današnjih razmerah naj gleda zadruga na svoje člane z ozirom na današnje težke razmere v socialnem oziru. Naj zadruga po možnosti zniža cene blagu in ako ni mogoče izdatno znižati cen, pa naj zviša čimveč mogoče dividende, oziroma povračila.

Kočevje: Cene živilom naj se zniža na minimum in ne tako kot do sedaj, ko se dobe živila po privatnih trgovinah ceneje kot v zadrugi.

Novo mesto: Cene blagu so previsoke, v nekaterih stvareh celo višje kakor v privatnih trgovinah, a osobito pri manufakturi naj se zniža vse na minimum, špeciјelno pa moko.

Zidani most: Cene živil naj se še malenkostno znižajo, pač pa naj se dividende temu primerno zvišajo. Iz čistega dobička naj se ne dotira rezervnemu fondu prevelikih zneskov, ker bi radi pri-

hranili tudi našim potomcem nekaj slabega in ne samo dobrote.

Rogatec: Nabavljalna zadruga izkaže vsako leto velikanske vsote dobička, članom pa prodaja živila večinoma po ravno istih cenah, kot v privatnih trgovinah, dasi ima Nabavljalna zadruga velike prevozne ugodnosti. Smatramo kot eno prvih dolžnosti naše zadruge, da vpliva na tržne cene in da jih skuša znižati, nepravilno pa je, da Nab. zadruga dela še z veliko večjim dobičkom kot privatni trgovci, ter pri tem solidarno s privatnimi kapitalisti drži tržne cene za življenjske potrebščine, zlasti pa za manufakturo, na izredni višini. Občni zbor skleni naložiti novi upravi kot prvo nalogo, da pri kalkulaciji cen upošteva le najnižji dobiček, ter prodaja dobro blago po nizki ceni in tako vpliva na splošno znižanje cen življenjskih potrebščin.

Slovenjgradec: Cene za živila glavno, kot moka, kava, sladkor, koruza i. dr. znižati, ker se večkrat pripeti, da so navedeni predmeti v zadrugi dražji, kot pri privatnem trgovcu. Če član kupi kompletno vrečo moke, naj se zaračuna po trgovskem načinu, to je: brutto za netto in vreča ostane članu, oziroma jo lahko zadruga od člana nazaj kupi.

Proporčne volitve: g. Ceraj-Cerič, Ljubljana, gor. kol.

Predlog upr. odbora o posmrtninah

Imamo železničarji v Sloveniji 3 podporna društva: eno pogrebno društvo in še nekaj krajevskih organizacij vbiranja, takozvana »Samopomoč«.

Kako je prišla naša Nabavljalna zadruga do tega, da se bavi s takimi posli, ki nikakor ne spadajo v njeno področje? V letih 1922. do 1928. se ni smelo prodajati na kredit, in da je upravni odbor krit, ako kdo umre, da se lahko na zakonit način event. odpiše nekaj dolga.

Tako smo prišli do posmrtnine 1000 Din. Naš član, g. Č., je parkrat načel to vprašanje, ki se ga naj reši na pravičen način, da ne bo zadruga po neumnosti izigrana.

Letos je toliko predlogov z delegatovih zborovanj, da je treba to vprašanje temeljito proučiti in določiti smernico, ki naj bi držala za lepo dobo let. Upravni odbor mora konstatirati sledeče:

Mnogo je članov, ki kritikujejo vedno radi cen. Ako je slučajno cena v zadrugi ista kot pri trgovcu, gre nalašč k trgovcu. To smo slišali celo na občnem zboru. Mi ne konvenira, da kupujem v zadrugi, in

grem raje k trgovcu, čez cesto. Ravno toliko sem še član zadruge, da dobim onih 1000.— Din posmrtnine.

Odkod pa vzame zadruga oni denar? Mora ga obrati pri prodaji. Koliko ga rabi? V 30. letih bo predvideno povprečno pomrla ena generacija članov, to je v 30. letih bi morala zadruga vplačati za sedanjih 5.800 članov in žen ca. 10,500.000.— Din, ali nad 300.000.— Din letno.

Ali drug način kalkulacije, ki se ujema s to: Pustili smo vpisati evidenco članov in žen po starosti, izračunali po solidnih tabelah, ter dognali, da bi morali plačevati vsaj 320.000.— Din letno, poleg tega pa pripravljenih 840.000.— Din fonda.

V zadnjem času pristopa zelo dosti vpokojencev. In še bolj značilno: Iz železničarske družine ne pristopi sin železničar, temveč njegov stari oče — železničar. Dobili smo sedaj člane po 83, celo 88 let stare, ki gotovo ne bodo zakupili cel čas 1000.— Din, vplačati bi se jim pa moglo toliko.

Moramo urediti drugače!

Predlogi nekaterih delgatov so nepriporočljivi in neizvedljivi.

Pravico odtegovati od dividend ali pobirati pri nakupovanju nima nihče, ako ne privoli član v to. Ali bodo vsi privolili? Poznamo jih dosti, ki ne bodo šli na to. In kdor enkrat privoli, lahko zopet prekliče vse. Ni tu podana nikaka garancija za to, da bi mogel ta način medsebojnega podporanja trajati gotovo dobo let. In član, ki je prispeval 20 let, nima nobene garancije, ali bodo tudi njemu dali posmrtnino.

Naša zadruga ne more prevzeti take garancije.

Upravni odbor stavi tedaj občnemu zboru sledeč predlog za solidno in pravično rešitev tega vprašanja; predlog se glasi:

Zadruga naj posluje tako, da oddeli lahko pri bilanci 1% od članskega prometa v prid posmrtninskemu fondu. Dobi se pa izplačano posmrtnino za člane 1%, za ženo ½% od celokupne svote, ki jo je član zakupil v zadrugi (v vseh letih svojega članstva).

Najmanje Din 200.—.

Največ Din 4000.—.

V slučajih, da se kdo smrtno ponesreči v službi, dobi posmrtnino najmanj Din 2000.—. Predpogoj vsaj enoletno članstvo, izvzemši slučaj nesreče v službi. Izjeme v slučajih, kjer je špekulacija očitna.

Mogoče, da bo kdo rekel: Delavec, ki je vedno slabo plačan, ki ne more dosti zakupiti, bo dobil malo podpore. Mu odstopimo malo svojega, da se izenači. Tudi tu imamo izhod.

Naj se določi:

Zadruga naj posluje tako, da lahko oddeli letno pri delitvi poslovnega prebitka 1·2% v prid posmrtninskemu fondu.

Da se potem posmrtnine delavcem:

1·5% od njegovega prometa v zadrugi; 0·7% za njegovo ženo.

Nastavljenecem pa kot preje:

1% po članu.

½% po umrli ženi.

Tudi v tem slučaju bi morali imeti za dosedanji promet pripravljenih že ca. 1,100.000.— Din rezerve.

Zato predlagamo, da se oddeli letno čimvečja vsota v posmrtninski fond.

Zadruga mora ta fond, ki ga rabi kot obratni kapital, obrestovati s 5%.

Nezadružni in zadružni

Beseda kapitalizem se rabi pogosto, a navadno napačno. Komur nekaj v gospodarstvu ni prav, začne zabavljati na kapitalizem in na kapitaliste. »Kapitalizem je kriv« ali »kapitalisti so krivi!«, to se pri takih prilikah redno sliši.

»Kapitalizem« pride od besede »kapital«. To je latinska beseda in pomeni dobesedno »glavnica«, »Caput« (izgovori káput) pomeni »glava«, »kapital« pa »glavnica«. Kadarkoli ljudje izgovorijo besedo »kapital«, si pod tem navadno predstavljajo velik kup denarja. Tudi to je napačno. Pod besedo »kapital« moramo razumeti prav vse one predmete, ki lastniku ali posestniku tega »kapitala« lahko dajo dohodke, n. pr.: hiša, tovarna, gozd, zemlja, denar, kakršnokoli blago, papirji itd. Kratko vse ono, kar lastniku ali posestniku lahko prinese dohodek in dobiček, smemo in moramo imenovati kapital, a ne samo gotov denar.

Sedaj pa takoj vprašajmo: Ali je kapital sam na sebi škodljiv ali koristen? Recimo, da leži na enem kupu samega

čistega zlatega denarja za celo milijardo dinarjev. Torej gotovo pravi kapital. Tega kapitala, tega zlatega denarja se živ krst ne dotakne, nego zlato leži mirno nakupičeno, recimo, na neki njivi. Ali je ta kapital, ki se ga nihče ne dotakne, ljudem škodljiv ali koristen? Odgovor je jasen: Ta mrtvi kapital ni niti škodljiv niti koristen. Kedaj pa postane eno ali drugo? Še le tedaj, če si ga prisvoji človek in ga začne izkoriščati. Recimo, prisvoji si ga človek, ki ta denar začne drugim dajati na posodo za visoke, oderuške obresti. Marsikateri bo celó vesel, ko je prejel denar, toda ko je pozneje moral plačevati visoke obresti, se je streznil in je začel zabavljati na kapitalista-oderuha. Ali pa človek s takim kapitalom napravi tovarno, v kateri mu delavci delajo za prenizke plače. Delavci pri tem borno žive, medtem ko lastnik tovarne, torej posestnik kapitala (kapitalist) živi pri tem prav imenitno. Vendar delavci sčasoma spoznajo, da jim tovarnar premalo plača za delo in oni začnejo zabavljati na »prokletega kapitalista«. Ravno tako skuša tovarnar blago, ki se izdeluje v njegovi fabriki, drugim ljudem prav drago, s čim največjim profitom prodati. Odjemalci sčasoma spoznajo, da tovarnarju blago predrago plačujejo in začnejo istotako zabavljati na »oderuškega kapitalista«. Tovarnar kot posestnik »kapitala« je na vsak način koristen v toliko, ker je napravil tovarno in s tem dal kruha tolikim in tolikim delavcem, ter omogočil izdelovanje blaga, ki je ljudem potrebno; toda ob enem je tudi škodljiv v kolikor delavcem daje premalo plače in odjemalcem svoje fabriško blago predrago zaračunava.

Po tem razlaganju se takoj vidi, da postane kapital koristen ali škodljiv za širše kroge ljudi šele tedaj, če ga je dobil v svoje roke človek. Ako ta človek s kapitalom ravna tako, da za sebe ne išče pri tem nobenega profita, tedaj mu nihče ne bo trdil, da je »škodljiv kapitalist«; če

pa skuša ta posestnik kapitala zaslužiti na vsakem drugem človeku, ki pride v dotiko z njegovim kapitalom, potem bodo ljudje prejalislej postali nezadovoljni z njim in bodo radi njegovega ravnanja začeli o njem govoriti kot o »škodljivem kapitalistu«.

Ljudje so začeli zdavnaj spoznavati, da je od ljudi samih, od posestnikov in lastnikov kapitala odvisno, ali je kapital za narod škodljiv ali koristen. Zdavnaj so spoznali, da lastnik kapitala skoraj redno — izjeme so prav redke — ravna s svojim kapitalom tako, da bi od njega imel čim največ koristi. Ako je njegov kapital tovarna, tedaj bo skušal delavcem dajati čim najmanjše plače; onim od katerih za svojo tovarno kupuje surovine, bo skušal plačati čim najmanjše cene; od onih pa, katerim prodaja svoje tovarniške izdelke, bo skušal doseči čim največjo ceno. Skratka: Delal bo tako, da mu bo njegov »kapital« dajal čim največji dohodek, čim najmastnejši profit. Vse to so ljudje že zdavnaj uvideli in so začeli razmišljati, kakó táko škodljivost kapitala odstraniti. Vse mogoče se je v tem pogledu že poskušalo, ali najboljši uspeh se je do danes dosegel z zadrugami.

Kakšno zvezo pa ima zadruga s kapitalom in z škodljivimi kapitalisti? Ima jako zanimivo zvezo. Ljudje, ki so mislili, da jih privatni kapitalist izkorišča, kakor smo videli n. pr. na slučaju tovarnarja, so rekli, da bo najbolje napraviti takšno podjetje, ki ne bo last enega samega kapitalista, nego bo last vseh onih, ki so bili od kapitalista izkoriščani. N. pr. nekje je bila tovarna za čevlje. Lastnik tovarne je bil en sam bogataš ali par bogatih ljudi skupaj. Delavci v tej tovarni so rekli, da si bodo napravili svojo tovarno za obutev. Napravili so zadrugo, v katero so vložili v obliki zadružnih deležev svoje prihranke, razen tega so na jamstvo najeli še po-

Nadaljevanje na 10. strani.

Pregled poslovanja nabavljalne zadruge železničarjev.

Leto	Stanje članov	Stanje vplačanih deležev	Rezervni sklad	Denarni promet	Prodano blago	Celokupni promet	Celokupna vsota bilance	Čisti prebitek	Povračilo od nakupa
v dinarjih									
1922	541	141.953.—		2,903.320·80	2,771.647·88	12,012.556·37	880.311·03	111.223·68	2%
1923	1000	249.347·50	44.199·34	7,690.364·96	6,647.400·14	28,520.084·27	1,288.868·20	315.598·03	2%
1924	1159	326.598·64	139.779·34	9,091.718·84	9,283.275·64	56,366.391·58	2,181.028·74	442.664·36	3%
1925	1357	370.539·22	273.698·65	7,087.937·52	10,802.848·24	63,543.517·49	3,163.967·51	759.153·69	5%
1926	1648	465.442·25	503.069·76	9,901.617·96	12,038.861·74	75,187.654·02	3,729.691·05	1,048.595·35	5%
1927	1827	531.798·34	819.058·13	14,504.449·35	13,537.429·14	86,981.101.65	4,627.816·71	379.607·05	5%
1928	4780	1,010.425·43	948.250·25	25,426.044·34	24,680.000.—	159,380.597·65	10,762.240·12	2,325.909·27	5%

Bilanca na dan 31. decembra 1928

AKTIVA

PASIVA

	Din	p	Din	p		Din	p	Din	p
Gotovina			48.125	67	Vplačani deleži			1,010.425	43
Vloga v ček. zavodu Ljubljana			14.715	82	Dolg dobaviteljem: „Savezu“, Beograd	4,048.001	—		
Terjatve pri članih			3,689.723	76	Drugim	1,641.020	96	5,689.021	96
Terjatve pri dobavi- teljih			300.080	67	Odpovedani nedvig- njeni deleži			361	—
Inventar			376.279	17	Razni upniki			317.607	20
Vrednost hiše v Šiški 48 deležev pri „Sa- vezu“, Beograd			1,020.400	—	Nedvignj. povračilo			2.913	26
Razne udeležbe			2.800	—	Dolg denarnim zavo- dom			190.440	—
Kavcije			1.441	48	Fondi:				
Razni dolžniki			1.465	73	a) rezervni	948.250	25		
Vloge v denarnih za- vodih			292.811	92	b) penzijski	51.044	06		
Zaloga blaga:					c) dobrodelni	33.307	46		
Prodajalna Šiška	430.913	81			d) kreditni	9.659	12		
Prodajalna Ljub- ljana	396.614	27			e) posmrtninski	183.301	11	1,225.562	—
Prodajalna Maribor	1,634.284	20			Poslovni prebitok			2.325.909	27
Manufaktura Ljub- ljana	996.231	66							
Skladišče Šiška	991.991	50							
„ Ljubljana	540.360	46	4,990.395	90					
			10,762.240	12				10,762.240	12

Kretanje zadružnikov in deležev:

Pričetkom leta je bilo	1827	zadružnikov z	1828	deleži
Tekom leta je pristopilo	3018	„ „	3018	„
„ „ „ izstopilo	65	„ „	65	„
Stanje 31. dec. 1928	4780	„ „	4781	„

V Ljubljani, dne

S knjigami in prilogami primerjali in našli v redu:

Nadzorni odbor:

Emil Klebel s. r.
tajnik.Pavel Dežman s. r.
podpredsednik.Ivan Škerjanc s. r.
predsednik.Alojz Gabrovšek s. r.
član odbora.Hinko Feldin s. r.
član odbora.Josip Furlan s. r.
član odbora.

Pregledal: Aleksander R. Bavčić s. r., revizor „Saveza“, Beograd.

Račun izgube in dobička na dan 31. decembra 1928

IZGUBA

DOBIČEK

	Din	p	Din	p		Din	p	Din	p
Plače	1,040.796	--			Prebitek od prodaje blaga	3,997 940	09		
Provizije, pristojbine, davki in takse	67.010	37			Prebitek od prodaje kruha	5.989	20	4,003.929	29
Potni stroški	13.803	25			Obresti od denarnih vlog			34.160	59
Knjige, tiskovine in pis. potrebščine	73.074	75			Blagajniški skonto			52.284	08
Poštnina, telefon in brzojav	19.894	42							
Kurjava, razsvetljava	19.845	64							
Tovornina in razvoz	77.637	06							
Bolniško zavarovanje	32.344	90							
Zavarovalnina	23.110	—							
Najemnina lokalov	42.700	—							
Vzdrževanje hiše in inventarja	38.020	10							
Drugi upravni stroški	32.888	92	1,481.125	41					
Sejnine in revizije			45.660	—					
Obresti izplačane			112.423	14					
Objave in podpore			3.291	30					
Glasilno „Zadrugar“ in revije			38.126	50					
Odpisi od vrednosti hiše in inventarja	78.818	30							
Odpisi dubioz	5.020	04	83.838	34					
Poslovni prebitek			2,325.909	27					
			4,090.373	96				4,090.373	96

Denarni promet je znašal Din 25,426.044 34
 Blaga se je nakupilo za „ 25,672.455 81
 „ „ „ prodalo „ „ 24,680.000 —
 Kreditni promet s člani je znašal „ 16,385.064 23
 Skupni promet vseh računov „ 159,380.597 65

31. decembra 1928.

Upravni odbor:

Fran Železnik s. r.
knjigovodja.

Srečko Čerček s. r.
predsednik.

Josip Kyovsky s. r.
blagajnik.

Ivan Negro s. r.
tajnik.

Franjo Rupnik s. r.
podpredsednik.

Ivan Kuštrin s. r., Božidar Mravlje s. r., Ludovik Fratina s. r., Franjo Žemlja s. r., člani odbora.

sojilo in napravili svojo tovarnico za čevlje. Vsi delavci te tovarne so bili ob enem člani zadruga in s tem lastniki oziroma so lastniki nove tovarne. Lastnik samega sebe v svojem podjetju ne bo odiral in s tem se položaj delavca v združni tovarni takoj popolnoma spremeni napram ploščaju delavca v tovarni, ki je last enega samega kapitalista ali pa par bogatašev, katerih glavna želja je, čim najbolje izkoristiti delavce in odjemalce. Namesto kapitala, ki je last enega samega človeka ali par ljudi, stopi kapital, ki je last cele zadruga, stopi torej združni kapital. Ta združni kapital lahko spravijo skupaj delavci, kakor sem pravkar navedel za vzgled pri združni čevljarni, ali odjemalci tovarniških izdelkov, ali oni, ki hočejo svoje surovine predelovati v lastni tovarni, ali pa tudi dve oziroma vse tri skupine ljudi, ki imajo gospodarske zveze s tovarno: Producenti surovin, delavci in odjemalci (konzumenti).

Drug tak primer imamo v nabavljajnih (konzumnih) zadrugah. Njihov začetek je v tem, ker so konzumenti smatrali, da so privatni trgovci na njih preveč zaslužili. Privatni trgovec je lastnik ali vsaj posestnik gotovega blaga, ki je konzumentom potrebno. Posebno tam, kjer so trgovci bili brez konkurence, so svoj položaj mnogokrat močno izkoriščali napram konzumentom: Prodajali so jim blago za visoko pretirane cene. Konzumentje so to spoznali in začeli so ustanavljati svoje »konzume«, to je trgovine, katerih lastniki so bili konzumentje sami. Namesto privatne trgovine stopi »združna trgovina« (nabavljajna zadruga) ali z drugimi besedami: Z nabavljajnimi zadrugami se zopet začne en del nezadružnega kapitala spreminjati v združni kapital. Trgovski kapital, ki ga je imel poprej v svoji oblasti en sam trgovec, začne prehajati v oblast združenih, organiziranih konzumentov. Pojedinec, ki je poprej izkoriščal konzumentne, odpade, na njegovo mesto stopijo konzumentje sami kot člani nabavljajne zadruga, ki samega sebe v svoji lastni trgovini pač ne bodo izkoriščali in odirali.

Iz tega se vidi, da tudi zadruga delajo s kapitalom; toda pri združnem kapitalu se izkoriščanje bližnjega, ki pride s tem kapitalom v poslovne zveze, na vsak način zmanjša. Ne bom trdil, da se ono popolnoma odpravi. Morebiti sčasoma pride do tega, ali pri sedanjem stanju združništva se o tem še ne more govoriti. Na vsak način pa je izkoriščanje človeka (bližnjega) pri združnem kapitalu mnogo manjše, nego pri nezadružnem kapitalu, a to pomeni za človeško družbo velik napredek. V tem je tudi razlog, da se za-

družni pokret tako naglo širi po celem svetu, kajti zmiraj zmaga ono, kar je boljše. Združni kapital in združni kapitalizem je boljši, od nezadružnega. To treba spoznavati in delati na okrepitev združnega kapitala.

Miloš Štibler.

Poročilo o delovanju stano- vanjske zadruga „Bajtar“ v Ljubljani

O članstvu.

V letu 1928. je pristopilo 62 članov. Odpoved je bila podana od 20 članov. Izplačan je bil 30 članom delež po 300.— Din. Dne 31. decembra 1928. je štela zadruga 249 članov. Po letošnjem obnem zboru bo izplačala zadruga 24 deležev po 300.— Din in 3 članom po 550.— Din.

O materijalu.

Zadruga je dobavila članom 18 vagonov apna, 36 vagonov cementa, 590.000 zidne opeke, 42.000 strešne opeke. Cena apnu je bila 290 do 320 Din za 1000 kg. Za leto 1929. je cena do preklica 285.— Din za 1000 kg. — Cena zidni strojni opeki Ia je bila za komad 40 para iz opekarne Gor. Radgone in iz Ormoža 39 para. Ročna zidna opeka iz Ormoža je bila po 38 para. Strešna zarezna strojna opeka po 82·5 para komad in žlebnjaki po 3.— Din komad. — Kar se tiče teh cen, upamo, da bodo ostale tudi za leto 1929. — Cena portland-cementu iz Trbovelj je bila 51.— Din za okrožje Ljubljana in Gorenjsko, za Maribor pa 53.— Din. — Ponudba za leto 1929. se glasi ravno tako kakor za 1928.

O danih kreditih.

Pri Oblastnem odboru ljubljanskem je dobilo s pomočjo zadruga 14 članov garancijo za kredit pri hranilnicah za 390.000.— Din. Oblastni odbor je priznal za celo amortizacijsko dobo 90.430·77 Din prispevka k obrestim. Nakazano je bilo doslej iz tega naslova 9 članom 3351.— Din. — Zadruga je iz svojih lastnih denarnih sredstev posodila na kratkoročno dobo 9 članom v višini od 5000.— do 25.000.— Din.

O brezplačnem prevozu materijala.

Za brezplačen prevoz materijala v območju ljubljanske direkcije je bilo članom izposlovanih 480 uputnic za opeko, 104 za cement, 66 za apno, 73 za stavbeni les, 33 za pesek (mivka), 14 za mizarske stavbene izdelke, 6 za kamenje, 3 za gradbeno železo, 3 za parkete, 4 za ugasek, 2 za deske in 1 za štedilnik.

Uradni prostori

so se nahajali doslej v ljubljanskem dvoru, odslej so pisarniški prostori v I. nad-

stropju Nabavljajne zadruga na glavnem kolodvoru v Ljubljani.

Uradne ure

so odslej vsak ponedeljek in petek od 18. do 19. ure in ob sredah od 13·30 do 14·30 ure.

Načelstvo.

Združni vestnik

Premog se bode dobil samo trboveljski. Opozarja se člane, da ima zadruga še okoli 400 ton zaostanka, da ga pravočasno naroče, ker dogodijo se dnevno slučajji, da ga pride član zjaturaj naročiti in popoldan ga že hoče imeti doma, premog se bode točno po redu članom dostavljal, brez vsake izjeme.

Drva bukova. Naročila za drva bukova se sprejemajo že za jesen, da se vemo kriti s suhimi drvimi že poleti.

Kolobarje dobimo tedensko 1 vagon, tudi za ista se naročila v naprej sprejemajo.

Kante od masti, ki držijo 50 l, prodaja zadruga dokler traja zaloga komad à Din 20.—, kakor pušice za riž, sladkor in kavo komad à Din 5.—.

Milo Merina alla Marseille, ki vsebuje 72% maščobe, priporočamo članom, da ga vsak vzame na poskušnjo vsaj 1 komad à ½ kg. Cena Din 15.— kg.

Krompir semenski iz okolice Škofje Loke se bode od dne 25. t. m. že dobil kilogram à Din 2.—. Člani iz proge naročite pravočasno, ter vreče pošljite.

Članom, ki kupujejo proti gotovini, se prodaja v vseh prodajalnah naše zadruga vsak delavnik.

Za nakupovanje na kredit se določijo za ljubljanske prodajalne sledeči dnevi:

Samo za Ljubljano in okolico od 25. aprila do 4. maja.

Za izven Ljubljane stanujoče člane od 5. do 19.

Za razpošiljanje živežnih pošiljk na progo določamo pa sledeče termine:

Za prodajalno gorenjski kolodvor:

Dolenjske proge od 5. do 8.

Gorenjske proge in proga Kamnik od 9. do 12.

Za prodajalno glavni kolodvor:

Rakek-Ljubljana in proga na Vrhniko od 5. do 7.

Ljubljana-Savski Marof od 8. do 10.

Rimske Toplice-Celje od 11. do 12.

Izključno Celje-Velenje od 13. do 17.

Izdajatelj: »Nabavljajna zadruga uslužbencev državnih železnic v Sloveniji«. Telef. 2641. Glavni in odgovorni urednik Fr. Rupnik, tiskarske Makso Hrovatin; vsi v Ljubljani.